

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

SPERANTIA.

Banii de prenumeratiune
si corespondintiele sunt
de a se adresá franco
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelci, Nr. 26.

Fóia literaria-bisericésca.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societati de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna. anume la 1. si 15. a fiescearei lune.

 *Domnii prenumeranti, cari au avutu gentilétia
a prenumerá foi'a nóstra si inca n'au tramesu pretiulu
de prenumeratiune din acestu semestru, precum si toti cei
restanti din anulu trecutú 1871, sunt rogati a ni tramite
sumele cu cari ni datorescu, de órace si noi numai astfeliiu
potemu suportá spelele tiparírei.*

REDACTIUNEA.

Unu cuventu in caus'a reuniunei clerului.

Ori cum privimu starea actuala a poporului romanu:
unu indiferintismu condannabilu, o lasitate rusinósa.
sunt semnele ce o caracteriséza in cea mai mare parte.
Ce contrastu mare! Virtutile strabune au degeneratu?
acesti Romani nu sunt stranepoti ai lui Traianu.
moscenitorii virtutei romane?

Nesce tablouri triste ni se presinta pre totu
momentulu, la a caroru privire ni vine a eschiamá
cu profetu imperatulu „perirea ta din tine israile!“
Indiferintismu natiunálu. indiferintismu bisericescu.
este morbulu epidemicu ce astadi ne domnesce. Nu
scimu ce ni va aduce diu'a de mane: fi-va genera-
tiunea venitoria mai buna séu din contra: dar' potemu
dice cá mai debila si impotentá ca acésta presinta
nu póte fi. Generatiunea presinta este sorgintea celei
fiitórie, faptele ei bune séu rele siervescu de modelu
urmasiloru ei.

Astadi vedemu sínóde peste sínóde. adunari
peste adunari, reuniuni peste reuniuni. nu potemu
afla la poporale civilisate nici una clasa de omeni.
chiaru nici clasele carpitoriloru si a meturatoriloru.
cari se nu fie concentrati in reuniuni, singuru clerulu
romanu sta cu manile in sinu. bagséma elu neci
acum n'a scutoratu de pe sine rugin'a sclaviei tre-
cutului, neci acum nu cuprinde esigintiele si avanta-
giele tempului modernu, la cari numai cei ignoranti
potu se privésca cu nepasare.

In nrri 21 si 22. a „Sper.“ din a tr. cu multa
ingrigire indegetaramu necesitatea reuniunei clerului si
in specie a clerului romanu din dieces'a Aradului, si cu
ardóre asceptamu ca publiculu romanu séu celu pu-
cinu preotimea nóstra se enuncia verdictulu asupra
acestei cestiuni imperióse. Vocea nóstra a sunatu
in desiertu! preotimea nu a voitu si nu vrea a o
pricepe. si acést'a erasi se o atribuimu spiritului
tempului? séu ómeniloru, cari adese ignoréza si ce ar'
fi mai salutaru pentru fericirea si prosperarea omeni-
mei in genere si a popóreloru in specia.

Intr'adeveru cestiunea reuniunei a fostu desba-
tuta intr'o foia redigiata de teneri, cari mai multu
au de a invetiá decâtu a instruí séu a da directiva;
credemu in sa cá desi „in senibus consilium“ nime
nu este eschisu a se pronuciá asupra bunului si
frumosului cu atátu mai vertosu cá dice Apostolulu
la 1. Timot. IV. 12. „Nimene teneretiele tale se nu
le defaime, ci fii esemplu credintiosiloru cu cuven-
tulu cu viétia, cu dragostea, cu spiritulu etc.

Cea ce ne a indemnatu a ne apucá de sulevarea
acestei probleme, a fostu purulu interesu de a dá
de o parte preotimei impulsu spre *activitate literarie*
pe terrenulu eclesiasticu atátu de neglesu, carea biseric'a
cu intetire o pretinde dela noi mai alesu adi, candu
se afla in statulu reorganisarei definitive; de alta
parte a demustrá cá preotii ca sucesorii apostoliloru
sunt si trebue se fie conducetorii poporului crestinu,
au a duce advocatur'a sufletelor celoru scumpe,
carii sunt aperatorii competinti ai canónelorú si
institutiuineloru nóstre bisericesci; dar' mai vertosu o
pretinde tempulu, care naintéza cu pasi gigantici si
lasa indaretru pre toti lasii si nepasatorii, asia si
pre noi.

Se luamu esemplu odata dela clerurile natiuni-
loru culte. Acele sunt constituite in reuniuni in cari

si-croiescu sórtea si viitoriulu loru. Necesitatea reuniunei la clerulu nostru nu o póte trage la îndoiéla nimene, ea este sentibila si nu pretinde studiu asia adencu, precum póte ar cugetá unii.

Pre candu de o parte dedemu spresiune condolintiei nóstre pentru indiferentismulu preotimei facia cu o idea atátu de marétia, nu potemua retacé interesarea ce — precum audimu din fonte siguru, preotimea din protopresbiteratulu Chisineului in frunte cu veteranulu protopresbiteru concerninte Petru Chirilescu, o desvólta pentru infintierea reuniunei. Dare-ar bunulu Ddieu! ca asemenea sentieminte nobile se inspire si pre preotimea din celelalte protopresbiterate. Atunci ide'a reuniunei n'ar fi mai multu idea, ea ar deveni fapta implinita, care ar siervi spre onórea clerului romanu in genere si a celui din diecesa in parte.

Observamu, cà cu ocasiunea sinodului epereli-
alu din anulu curinte in cercuri private s'a ventilatu cestiunea unei reuniuni pentru intrég'a eparhia, inse de o camdata facerea pasiloru infintiarii s'a amanatu pana la alta ocasiune binevenita, din cauza cà unora li se paré ide'a noua; ér altii se teméu cà voru superá pre fratii corifei mireni, dela cari mai vertosu pe la noi vine totu binele. Nu cumva s'a superatu si clerulu, candu s'au infintiatu reuniunile invetiatoriloru si a advocatiloru nostri? Dorere cà la noi clerulu se scóla mai tardiu! Si o spunemu verde, cà aci jace mai vertosu caus'a seraciei nóstre.

Inchiamu acestu pasu, cu acea fierbinta dorintia, ca adeveratii fi ai progresului si culturei, se imbracisiazé si nisuiésca ca stindardulu reuniunii se-iu potemu vedé naltiatu càtu mai eurendu, sub care se alergamu cu totii a luptá micu cu mare „betrani, barbati, juni, teneri din munti si din campii.“ Si facendu acést'a, vomu dovedí lumei, cà clerulu romanu scia apretiá trecutulu seu gloriosu, si cà elu este demnu de o sórte mai buna de unu viitoriu mai ferice. „Se ne ajutamú càci si Ddieu ne va ajutá.“

V. Mangr'a.

La cestiunea scóleloru nóstre poporale.

Lumin'a seculului alu XIX-le inea n'a potutu resfirá intunereculu nesciintiei evului mediu. S'au resurnatu tronuri; cadiut'a imperatii dar' spiritulu de suprematisare si opresiune alu despotiloru pamenteni, neci adi nu incéta a-si versá veninulu asupra poporeloru dominate. O vomu aflá acést'a in statele civilisate ca si in cele mai de diosu in cultura, in cele constitutionale ca si in cele absolutistice, unde

se tiundu mii si mii de pedeci desvóltarei libere a popóreloru conlocuitórie.

Fia care statu are unu scopu anumitu, alu carui realizare jace in cea mai perfecta amóre si viua interesare de prosperitatea elemintelor ce-lu constituiescu; scopulu este: *asecurarea existintiei sale*, carea atarna dela instructiunea si educatiunea junimei, speranti'a natiunei si fortareti'a patriei. Vomu da tenerimei crescere religiósá si nationala — punemu basa solida viitoriului nostru nationalu si patrioticu. Vomu negligá pana si despiciá educatiunea tenerimei — pregatimu ruinaarea statului si mormentulu natiunei. Statulu déca voiesce a fi tare, trebue se-si puna tóta forti'a in instructiunea si educatiunea poporala.

Atunci si-va creá luptaci bravi si invingetori, atunci amorulu de patria, ca magnetulu va atrage inimele cetatieniloru la lupt'a comuna spre a-si salvá patria si integritatea ei. E dreptu guvernulu actualu a luatu asuprasi grigea pentru instructiunea poporala, dar' cum? §. 55. din articlulu de lege XXXVIII. din 1868. ni presinta luminatu spiritulu instructiunei si paterna solicitare a guvernului in privinti'a progresarei spirituale a cetatieniloru patriei; acolo aflamu prescise tóte obiectele de invetiamentu, intre cari religiunea, decórea crestinului, sorgintele *amorei, caritati si misericordiei* se privesce de unu studiu accidentalu, precandu unu Napoleonu celu mare, omulu esperintieloru multilaterali o considerá „unic'a salutaria pentru poporu.“ Credemu in poterea divina a religiunei. Credemu in caracterulu religiosu si judecat'a matura a romaniloru, cà déca guvernulu — cea ce nu e imposibilu — si-ar propune esterminearea scóleloru confesionale unicele salvatorie pentru bisericá si natiune, romanii intr'unu mormentu s'aru grupá in reuniuni pentru revindecarea dreptului loru inviolabilu prin infintierea scóleloru nationalo-confesionale.

Fiindu vorba de scola e lueru sciutu, cà scopulu ei nu este numai inmultirea cunoscintieloru, ei mai multu desvóltarea si perfectiunea facultatiloru suiletesci pre cari filosofii le reducu la trei principale, anume: *mintea, inim'a si voi'a* aceste pretindu asemenea atentiune, pentrucà ce folosescu cunoscintiele abundante déca lipsesce sentiulu consciintiei si purcediatoriu din acést'a, asia *vointi'a*, in urmarea carei a omulu faptele sale necontentitu se le indrepte spre ajungerea scopului seu finalu. Decumva aceste trei facultati spirituali nu le vomu cultivá in armonia, atunci parasimu bas'a rationabila pre care amu potea ina-

intá si vomu deveni érași unde amu fostu, ce nu e de parte. Relatiunile nostre de mai nainte ni se paru a fi fostu mai favorabile din privinti'a invetiamentului, celu pucinu scólele confesionale au avutu si au pana adi, barem mediloculu desvoltarei armonice spirituale, ceea ce din scólele comunale cu totulu lipsesce. Si déca totusi invetiamentulu inaintéza meritulu jace in avantagiulu scientieloru si neci decâtu in legea de instructiune. Prin obiectele de invetiamentu prescrie in §-lu 55 afara de *ratione* cele doua facultati spiritali remanu necultivate. Pentru cultivarea inimei si a voiei celu mai securu si salutariu medilocu este doctrin'a religiunei.

Déca acum guvernului i jace la inima cultur'a generala si in florirea patriei, atunci nu pretinda numai, dela singuraticele confesiuni scóle bine organizate, invetiatori cualificati, ci tinda mana de ajutoriu confesiuniloru, căci problem'a biserice si interesulu parintiloru nu este contrariu problemei statului si interesulu nobilu alu guvernului in privinti'a educatiunei tenerimei, din contra biserica promovéza din respoteri interesele bine pricepute si nobile ale statului. Ér in casu candu confesiunile si pre langa sucursulu statului ar' remanea si mai de parte in trandavia si nepasare, atunci guvernulu e indreptatitu a crea din scolile confesionale comunali, in sa pana candu acele voiescu a-si sustiené scolile loru si mai departe, dar' in lips'a mediloceloru recerute nu potu corespunde lezei de instructiune, pana atunci rapirea scoliloru confesionale este pecatu strigatoriu la ceriu, care ar' causá in corpulu statului esterminari ca cele dela Sodoma si Gomora căci „a rapitu pana din gur'a filoru.“

Nu vomu a combate spiritulu educatiunei prin scolele comunali. Publiculu inteligente va fi potutu observá cătu divergéza si abate dela principiulu pedagogiei adeverate.

Diarele straine ni punu nainte unele trasuri din sfer'a invetiamentulu din Germania cuceritóre prin arme si puternica prin sciintia — multa analóge cu starea invetiamentulu la noi.

In Olandia comunitatile bisericesci grigea scóleloru poporale au incredintiatu guvernului, dar' cu detrimentulu loru, căci prin invetiamentulu din scólele comunale alteranduse doctrin'a sistematica a religiunei, comunitatile bisericesci cu mari sacrificii restituindu scólele confesionale prin ce sucrescintei se se dee o adevrata instructiune in principiile religiunei, ei trebuie se sustiena si scólele comunale si confesionale.

Intemplantile din Germania ni siervescu de invetiune se ne padimu nu cumva se ni se intemple si noue asemenea casu; de aceea va fi la rondulu seu ca autoritatile nóstre bisericesci, cum si organale competente nationale se nu incete a petitioná la guvernulu ameliorarea starei scóleloru nóstre confesionale. Regretamu că insusi deputatii nostri romani in sesiunea dietei trecute mai nemicu asia dicendu, séu fórté pucinu a lucratu pentru scolile nóstre confesionale, si déca acei barbati cari stau la nivelulu misiunei loru nu prevedu abisulu ce ni prepara legea de instructiune spre alu delaturá, ne vomu mirá de poporulu de diosu, care in privinti'a acést'a e fórté primitivu, déca densulu ar fi aplicatu a imbracisiá scolile comunali? Poporulu nostru nu va observá ca si olandesii, defeptele si daunele ce li va causá scolile comunali; candu le va si observá va fi tardiu, dar' prelanga acést'a, miseri'a nóstra e mare si neci amu potea se ne infintiamu scoli noue, si se sustienemu si cele comunali, cum o fecera olandesii.

Din reporturile senatelor scolarie amu auditu că déjà comunitatile bisericesci pentru ne implinirea lezei de instructiune prim'a óra a fostu si admoniate de către potestatea civila. Acést'a va fi de ajunsu credemu, ca inspectorii nostri se desvolte mai multu zelu si energia, intru sustienerea onórei si a vadiiei scóleloru nostre confesionale.

Augustiniani si helvetiani din Austri'a in sindulu generalu dela Vien'a din vér'a anulu trecutulu intre altele cu mare focu a desbatutu cestiunea scóleloru poporale, suscernendu ministeriului in acést'a cauza unu memorandu remarcabilu si demnu de imitatu si din partea nóstra. Cuprinsulu memorandulu in estrasu este acést'a:

„Biserica evangelica, considera scólele poporale de o conditiune sine qua non a esistintiei sale.“
„Scolele pentru biserica sunt tesaurulu celu mai pretiuitu.“

„Scolele evangelice se ieu de sub inspectiunea inspectoriloru catholici ai statului si suprem'a inspectiune a scóleloru, guvernulu numai prin barbati de confesiunea evangelica o póte eserciá.“

„Pentru cultur'a scientifica nu e de ajunsu numai ingrigirea statului si a parintiloru, ci celu mai mare pondu trebuie pusu pre cultur'a si educatiunea religiósá si morala a tenerimei“ cu de osebite se accentuaza: „că cei mai liberali literati inca constatéza cumca escluderea doctrinei religiunei din scolele poporale, atátu din punctu de vedere pedagogicu cătu

si didacticu, este unu principiu selintitu“ si cà „intre invetiatorii dela scolele confesionale, cari tocmai atâta sunt deobligati instrua, ca si cei dela cele comunali, in fôrte rare casuri se potu impartasi de vr'unu beneficiu din partea statului.“

Candu vedemu dar' alte natiuni si confesiuni asia de tare interesanduse de scolele poporale, numai Romanii se fie cei din urma si in acést'a? nu! càci éta ce dice poetulu Alesandri:

„Unu populu ce scie in lume se gertfésca

Nu afla greotate a face fapte mari

Prin fapte mari unu populu iè dreptulu se tra-
iésca“! dela care Romanulu nu va si neci pote vr'odata renunciá! Elu a jertfitu si inca va jertfi!

(mb.)

PROTOCOLULU

siedintieloru sinodului eparchialu din Aradu, tiente din dominec'a Tomei 1872. in biserica catedrala din Aradu.

Siedint'a VI.

tienuta in 28 Aprile.

Presiedinte: Vicariulu episcopescu Archimandritulu *Mironu Romanu*. — Notariu: *Petru Suciú*.

Nr. 109. Fiindu la ordine autenticarea protocolulu siedintiei de eri, care inse in momentu nu e de totu gat'a Protocolulu acel'a se lasa a se autenticá deodata cu alu siedintiei de astadi.

Nr. 110. Deputatulu *Davidu Nicora* interpeléza presidiulu: cà satisfacut'a consistoriulu respective senatulu scolaru decisulu sinodalu din anulu 1871 Nr. 141. in urma-rea caruia avea se face unu planu privitoriu la normarea salarielor invetiatoresci?

La aceste presidiulu respunde: cà obiectulu acest'a e sulevatu si decisu in siedintia de eri Nr. 95 sub C. a)

Interpelantele cu respunsulu acest'a e multiamitu, dar' doresce a vedé resultatulu càtu mai curendu.

Se iea spre scire.

Nr. 111. Deputatulu *Georgiu Vasileviciu* face urmató-ri'a interelatiune càtra presidiu: ce scire are despre anomal'a, ce se afla la biserica din Giula magiara, si anume: pe ce cale a devenitu a fi intaritu unu pseudo-comitetu si una pseudo-epitropia bisericesca din amintit'a comuna? candu fostulu comitetu si epitropia legalminte alésa nici candu n'a abdisu de sarcin'a sa, si neci n'a espiratu terminulu de 3 ani, adeca terminulu functiunei sale; apoi: din ce cauza n'a satisfacutu consistoriulu aradanu misiunei sale atunci, candu i-s'a adusu la cunoscintia, cà presiedintele comitetulu parochialu de acolo, in insocire cu epitropulu inprocesuandu 160 invidi datorasi, ai aceiasi biserici, fara se fia banii periclitati, omeniloru li-a causatu enorme spese procesuali numai ca presiedintele comitetulu se-si faca siesi unu venitu spre dauna bisericeii de acolo, si in specia a credintiosiloru fii ai aceleiasi? mai departe: déca au luat

consistoriulu mesuri necesarie pentru punerea stavilei la incercarea susnumitiloru asupritori de poporu, cum se póte intemplá totusi, de esecutarea respectiviloru detorasi si acuma se continua? si in fine: voiesce Consistoriulu a face pasii necesarii pentru delaturarea acelei anomalie spre mangaiarea poporulu celui multu necagitu de càtra pseudo comitetulu respective, pseudo epitropia bisericeii din Giula?

La aceste presidiulu promite respunsu mai tardiu

Se iea spre scire.

Nr. 112. Venindu la ordinea dilei reportulu comisiunei esmise pentru censurarea reportulu asternutu de senatulu bisericescu alu consistoriulu oradanu, si anume:

La recercarea vice-comitelui comitatulu Biharii pentruca preotimea parochiala sè se indrume a supeditá antistei comunale aretari lunarie despre casurile de nascere, cununia si repausare, — comisiunea propune, ca pomenitele aretari sè se supediteze numai la patrariu de anu.

In firulu debaterii *S. Borlea*, propune sè se inserciedie consistoriulu, a indrumá preotimea parochiala, se substerna copiele matriculare totu la finea anulu regulatu protopresbiteriloru, de unde apoi acele sè se transpuna la competintia sa.

Propunerea lui *S. Borlea* se primesce.

Nr. 113. Comisiunea bisericesca la representatiunea consistoriulu oradanu pentru luarea unoru mesuri spre delaturarea pedeciloru, ce ocuru la intrunirea corporatiuniloru bisericesci subalterne, anume a sínódeloru, comitetelor si a scaunelor protopresbiterali, propune a se sustiené decisulu sinodalu din anulu 1871. Nr. 118. éra partea ce privesce aflarea medilóceloru, din cari membrii sinodelor comitetelor si ai scaunelor protopresbiterale se fie provediuti celu pucinu cu spesele de caletoria, acestu actu sè se transpuna comisiunei financiare.

Cestiunea in partea prima e superata sub Nr. 81. a. c. ér partea a dou'a se dà spre opinare comisiunei financiare.

Nr. 114. La reportulu Consistoriulu oradanu referitoriu la mutarea protopresbiterulu Pestesiuulu *Joanu Fassie* in protopresbiteratu, comisiunea opinédia: a se indrumá numitulu protopresbiteru ca in trei luni dela primirea ordinatiunei sè se mute in protopresbiteratu, punenduse altecumu in vedere mesurile decretate sub Nr. 115. (114). din anulu 1870. Din contra membrii comisiunali: *Petru Chirilescu* si *Georgiu Dringou*, anuncia votulu loru separat, cà adeca pana la arondarea definitiva a protopresbiteratoru sè se concéda numitulu protopresbiteru a locu in Oradea-Mare cu indatorire, ca in fia care septemana pe o di anumita sè se afle in cancelaria sa protopresbiterala din M-Teleghdu, unde sunt de a se tiené si siedintiele scaunulu protopresbiteralu.

In legatura cu obiectulu din cestiune deputatulu *Nicolau Diamandi* face urmatóri'a propunere spriginita si de deputatulu *Georgiu Borha*.

Considerandu, cà dispusetiunea din §. 29. alu „Statulu organicu“ contine mesuri ce sunt de observatu la organizarea si regularea protopresbiteratoru

Considerandu, cà protopresbiteratele din eparahi'a aradana, in urma-rea conclusulu sinodalu din anulu 1871. Nr. 90. sunt de a se arondá de nou

Considerandu, că la nou'a arondare a protopresbiteratelor nu numai se potu stramută locurile centrale a le protopresbiteratelor, ci chiaru si numerulu tracturilor pote sè se reduca

Considerandu, că in unele tracturi protopresbiterali de astadata nu sunt parochie destinate anume de beneficii si de locuintie pentru protopresbiterii concerninti:

Sinodulu se decida: ca efectuarea decisului sinodalu din anulu 1870. Nr. 115. (114) privitoriu la mutarea protopresbiterilor in tracturile sale, in cătu de o parte, dupa constatare din partea consistoriului, nu suferi scadere administratiunea trebiloru protopresbiterali, ér de alta parte, efectuarea acelu decisu ar' intempiná greutati din lips'a locului acomodat, — sè se amane pana la nou'a arondare si regulare a protopresbiteratelor, si decisulu presinte sè se aplice si la casurilu deja executate.

Propunerea deputatului *Nicolau Diamandi* se primesce si se enuncia ca conclusu sinodalu.

Nr. 115. Comisiunea esmisa pentru censurarea reportului senatelor episcopesci, cu privire la tacele consistoriali pentru fondulu diecesanu opinéza: că din consideratiune la starea materiala a preotimei, si la acea inpregiurare că parochiile din partile Bihorului si a le Zarandului inca nu sunt asia dotate, ca se póta fi supuse la nescari contributiuni grele, — tacele propuse sè se staverésca in urmatorulu chipu:

A.

Tacs'a pentru intarirea unui parochu cl. I. 40 fl. cl. II. 30 fl., cl. III. 20 fl.

Pentru unu capelanu clas'a I. 14 fl., cl. II. 10 fl. cl. III. 7 fl.

Tacs'a intaririi la casu de stramutare dela o statiune la alt'a fara diferintia déca e antai'a a dou'a séu a treia stramutare pentru unu parochu cl. I. 15 fl., cl. II. 10 fl., cl. III. 5., pentru unu capelanu cl. I. 5 fl., cl. II. 4 fl., cl. III. 2 fl.

Tacs'a sentintiei forului alu 2-lea 10 fl. Celelalte tace sè se sustiena dupa norm'a proiectata de consistoriulu oradanu, si adeca:

Tace pentru scaunulu protopresbiteralu.

I. Pentru actiune (primulu esibitu) in cause divortiale 5 fl.

II. Pentru sentintia finala in cause divortiali 12 fl.

III. Pentru literile compasuale adresate altoru auctoritati in cauzele matrimoniali 6 fl.

Pentru esaminarea actului de alegere a unui

a) parochu 6 fl.

b) capelanu 3 fl.

C.

Tace comune la ambele foruri:

1. Pentru depunerea causei nainte de sentintia 3 fl.

2. Pentru sentintia séu impacatiune in casuri de controversia pe cale sumaria dela fiesce care parte 2 fl.

3. Pentru ori ce adeverintia in folosulu particulariloru 5 fl.

4. Pentru unu estrasu protocolaru pe partea celoru interesanti 2 fl.

5. Pentru autenticarea unei copie tacs'a secretariului, respective a notariului a fara de timbru 50 cr.

6. Pentru ori ce copia tacs'a scrietoriului dela tóta cola 1 fl.

Priminduse propunerea comisiunei, se staveresce in modu provisoriu tacsatoriulu espusu mai susu.

Nr. 116. Deputatulu *Ioane Popoviciu-Desseanu* face propunerea urmatória „Deórace sinodulu eparchialu sub Nr. prot. 83. a enunoiatu, că profesorii de teologia nu potu fi aplicati in vreunu postu la consistoriu, si deórace astfelu subsistintia lor e restrinsa numai la léf'a profesoralu, éra léf'a lor de astadi nu e destulu spre a dá unui profesoru subsistintia receruta — spre suplinirea bugetului sè se stabilize léf'a unui profesoru de teologia in 800 fl. si asia pentru duoi profesori de la teologia sè se prelimineze pe a. c. de totu 1600 fl. v. a.

Propunerea se primesce ca adausu la decisulu de sub Nr. 47. a. c. prin urmare trebuintiele anuali ale institutului clericalu din Aradu se staverescu precumu urmédia:

1. Salariile celoru doi profesori in mesura asemene	—	—	—	—	1600 fl.
2. Remuneratiunea profesorulu de rituri si cantari	—	—	—	—	150 fl.
3. Arend'a localitatii	—	—	—	—	500 fl.
					de totu 2250 fl.

Nr. 117. La propunerea comisiunei petitiunarie cererea preotului si administratoriului protopresbiteralu *Trifonu Sietianu* din Chiseteu pentru imbunatatirea dotatiunei sale preotiesci

Se transpune consistoriului competent spre pertractare si decidere.

Nr. 118. La opiniunea comisiunei petitiunarie recursulu invetiatoriloru din Toraculu-Mare *Georgiu Ros'a* si *Lazaru Dragoiu* privitoriu la preiunctur'a si diurnele ce li s'au denegatu din partea comitetului parochialu candu erau se participe la conferintiele invetiatoresci

Pe calea consistorieloru eparchiali se recomanda preste totu comitetelor parochiale din tóte partile eparchiei, a dá preiunctura invetiatoriloru in asemenea casuri, si pre cătu se póte — si diurne.

Nr. 119. Cererea comunitatii Beliu-Urvisiu pentru dobandirea unui preotu, carele se fie acolo deodata si invetiatoriu, la propunerea comisiunei petitiunarie

Se transpune consistoriului oradanu pentru ulterióra dispusetiune.

Nr. 120. Rogamintea preotiloru din tractulu Temisiorii pentru imbunatatirea starii loru materiale, la opiniunea comisiunei petitiunarie

Se transpune consistoriului aradanu, spre alu luá in consideratiune la regularea dotatiunei preotiloru.

Nr. 121. Petitul parochului din Budintiu *Georgiu Petroviciu* pentru imbunatatirea dotatiunei sale preotiesci, comisiunea petitiunaria propune sè se transpuna consistoriului aradanu spre afacere competente.

Parerea comisiunei se primesce.

Comisiunea petitiunaria presenta reportulu seu privitoriu la cererea comunitatii Pojaga pentru reintregirea sesi-

unei parohiale și a pamentului scôlei impucinată prin spalarea Muresiului.

Se însărcinează consistoriul aradanu cu facerea pasiilor necesarii în meritul acestă.

Nr. 123. La propunerea comisiei petitiunare rogarea comunității Micalaca pentru repunerea preotului *Atanasie Stănescu* în parohia de acolo

Se transpune consistoriului aradanu spre a decide după normele ce există.

Nr. 124. Deputatul *Parteniu Cosma* ca notariu generalu alu sinodului, propune: ca măsurile decretate în sinodul ordinariu din anul trecut 1871. sub Nr. 120., 121., 122., 123., 124., 125. și 126. în privința diurnelor și șeselor de caletoria ale deputatilor sinodali, să se aplice întru toată și la sesiunea anului acestuia.

Propunerea acestă se primește.

Nr. 125. *Parteniu Cosma* propune a se solvi restantele sume ce le au deputatii sinodali din districtul oradanu dela sesiunea anului 1870. din fondul disponibilu aradanu, fiindu de a se încasa sumele aceste și a se întorche apoi în atinsul fondului

Se primește cu acea observare ca consistoriul oradanu se stăruie să încasă restanțele cât mai curendu.

Nr. 126. Presidiul răspunde la interpelarea deputatului *Paulu Rotariu* de sub Nr. 40. a. c. că împregiurarile descoperite de interpelantele până acuma nu au fost cunoscute consistoriului, înse interpelarea va deservi de incidință spre a se dispune cele necesare pentru cathechizarea tineretului din *Temisóra* conformu §-lui 122. punc. 6. din Statutul organicu. — Interpelantele se mulțumitu cu răspunsul care

Se ie spre scire.

Nr. 127. Fiindu timpul năntatu, ședința se redica și continuarea ei se anunția pe astăzi la 3 ore după meadiadi.

Nr. 128. Redeschidinduse ședința se efectuează conformu deciziei sinodale de sub Nr. 107. a. c. alegerea unui asesoru ordinariu pentru senatul stensu bisericesc alu consistoriului aradanu. Resultatul alegerii este, ca asesorul referint alu senatului scol. aradanu *Georgiu Crăciunescu*, a intrunit majoritatea absoluta a voturilor.

Georgiu Crăciunescu se dechiara de alesu asesoru la senatul stensu bisericesc alu consistoriului aradanu, carele dechiara sinodului ca primește această alegere, era ședințele Vicariu episcopescu e pofțitu a aduce această la cunoștința Preșantiei Sale parintelui episcopu și a-i cere întărirea conformu §-lui 116. din Statutul organicu.

Nr. 129. Avendu ședințele Vicariu episcopescu a se îndepărta pe câțiva timp din ședința pentru efectuarea deciziei de sub Nrul precedent șesesc pe sinodu a face necesari a substitui conformu §. 3 din regulamentul afacerilor interne.

Deputatul sinodalu, protopresbiterulu *Ioanu Tîeranu* e pofțitu a cuprinde interimalminte ședința; ce se și întempla de locu.

Nr. 130. Conformu deciziei sinodale de sub Nr. 104. a. c. facenduse votare pentru 6 asesori onorari la senatul

scolasticu alu consistoriului aradanu, resultatul alegerii este, că dintre preoti: *Ioanu Rusu*, parochu în Aradu și *Svetoniu Petroviciu* în Simandu, ér din mireni: *Petru Popoviciu* invetiatoriu în Aradu, *Ioanu Ardeleanu* invetiatoriu în Pecic'a, *Ioanu Tuducescu* invetiatoriu în Lipov'a și *Vinceniu Cernetiu* invetiatoriu în Mosnit'a au intrunit majoritatea absoluta a voturilor.

Ioanu Rusu, *Svetoniu Petroviciu*, *Petru Popoviciu*, *Ioanu Ardeleanu*, *Ioanu Tuducescu* și *Vinceniu Cernetiu* se proclama de alesi asesori onorari la senatul scolasticu alu consistoriului aradanu.

Nr. 131. Archimandritulu și Vicariulu episcopescu *Mironu Romanu* reocupandu ședința, prezinta sinodului chartia Preșantiei Sale parintelui episcopu diecesanu, prin carea în urmarea alegerii efectuate sub nr. de mai sus 127. Preșantia Sa întărește pre *Georgiu Crăciunescu* ca teologu absolutu de asesoru ordinariu la senatul stensu bisericesc alu consistoriului aradanu sub condițiune ca *Georgiu Crăciunescu* numai atunci se între în funcțiunea sa de asesoru la senatul bisericesc, deca după esamînarea normala va fi năntatu la trépt'a preotiei.

Se ie spre scire și se decide: ca postul de asesoru ordinariu la senatul scolasticu aradanu, care prin această deveni vacantu, să se deplînă numai decatu prin alegere.

Nr. 132. Facenduse votare pentru asesorul ordinariu la senatul scolariu alu consistoriului aradanu, resultatul este: că *Georgiu Pop'a* asesoru ordinariu la senatul scolariu alu consistoriului aradanu, a intrunit majoritatea absoluta a voturilor.

Georgiu Pop'a se proclama de alesu asesoru ordinariu la senatul scolasticu alu consistoriului aradanu, care primindu această alegere, sinodulu decide a se deplîn numai decatu locul lui dela Oradea-Mare.

Nr. 133. În ordinea agendelor vine efectuarea alegerii de asesoru ordinariu la senatul scolasticu alu consistoriului aradanu, care efectuinduse în sensul Statutului organicu, resulta: că *Petru Suciu*, asesorul onorariu la senatul stensu bisericesc alu același consistoriu a intrunit absolut'a majoritate a voturilor.

Numele *Petru Suciu* se proclama de alesu asesoru ordinariu la senatul scolasticu alu consistoriului aradanu, carele după dechiararea facuta aici primește această alegere.

Nr. 134. Ședințele vicariu episcopescu, din incidințele alegerii efectuate sub numărul precedent, propune ca în locul lui *Petru Suciu*, fostulu până acuma asesoru la senatul stensu bisericesc alu consistoriului aradanu, să se faca alegere noua, și cu o cale să se mai deplînă unul din cele doue posturi de asesori onorari la același senatu, ce au fostu remasu nedeplinite, motivandu propunerea sa cu esperința, ce o are în acea parte: că adeseori nu se potu intruni ședințele consistoriale pentru lips'a trebuințiosului numeru.

Propunerea ședințului se primește și se dispune a se efectui numai decatu alegerea alor doi asesori onorari la senatul stensu bisericesc alu consistoriului aradanu.

Nr. 135. Punenduse la cale alegerea de doi asesori onorari la senatul stensu bisericescu alu consistoriului oradanu, decretata sub Nr. precedente, — au reesitu de alesi cu maioritata voturilor protopresbiterulu Oradii-Mari, *Simeonu Bic'a* si parochulu din Ineu, *Iosifu Ves'a*.

Ambii acesti'a adeca: protopresbiterulu *Simeonu Bic'a* si parochulu *Iosifu Ves'a*, se dechiara de alesi asesori onorari la senatul stensu bisericescu alu consistoriulu oradanu rezervanduse Presantiei Sale parintelui episcopu diecesanu intarirea acestei alegeri.

Nr. 136. Presidiulu prin referintii consistoriului oradanu asesorulu *Petru Petroviciu* si secretariulu *Iosifu Goldisinu*, da deslucire la interpelarea deputatului sinodalu *Georgiu Vasili-ciu* de sub Nr. 110. dupa care obiectulu din cestiune, adeca treb'a comitetului din Giul'a-Magiara, sta inca sub cercare, fiindu de a se decide la consistoriu dupa incurgerea reportului ce se astépta dela oficiulu protopresbiteralu.

Interpelantele nu e multiamitu cu deslucirile primite ci poftesce mesuri grabnice spre delaturarea reului. cea ce Se ie spre scire.

Nr. 137. Comisiunea organizatoria prin referintele seu *M. B. Stanescu* reportéza in privintia proiectului primitu de ambele consistorie eparchiali pentru regularea parochieloru si a dotatiunei preotiesci.

Proiectulu insocitu de opiniunea comisiunei se primesce de basa la pertractare speciale.

Nr. 138. Luanduse la pertractare speciala reportulu comisiunei organizatorie referitoriu la regularea parochieloru si a dotatiunei preotiesci.

A, §§. 1., 2. si 3. din proiectulu consistorialu

Se primescu nestramutati.

B.) § lu alu 4-lea cu tóte punctele a, b, c, d, e.

Se primesce cu adausulu propusu de comisiune la punctulu e, unde relativu la sucursulu invetiatoriului se adaugé cuvintele finali: „acést'a din urma inse numai la casu de necesitate si urgentia imperiósá.“

C.) §-lu alu 5-lea

Cu delaturarea propunerii comisiunei, se primesce dupa testulu consistorialu.

D.) §§. 6. 7. 8. 9. si 10. din proiectulu consistorialu

Se primesce fara modificare.

E.) La § 11.

Testulu proiectului consistorialu se primesce cu unu adausu la finea § lui in sensulu propunerii comisiunei, adeca: „fiindu ambele consistorie avisate, ca pe temeiulu reporturilor acestoru comisiuni se preluere unu proiectu detaiatu in meritulu regularii si imbunatatirei dotatiunei preotiesci si ace-la se-lu presinte la viitoriulu sinodu eparchialu pentru censurare si aprobare, pe langa proiectarea unoru mesuri transitorie relativu la aplicarea operatelu de regulare.“

Nr. 139. Fininduse desbaterea speciala a proiectului pentru regularea parochieloru si a dotatiunei preotiesci, in firulu numeriloru precedente 137. si 138. se citesce si se pune la votare finala testulu primitu de sinodu, care contine in partea prima: regularea parochieloru, ér in partea a dou'a: regularea si imbunatatirea dotatiunei preotiesci.

Partea prima a proiectului se primesce ca directiva pentru Consistorie la casurile de vacantia, ce voru ocure

pana la sesiunea anulu viitoriu, candu apoi acést'a se va supune la pertractare pentru staverire definitiva, ér partea a dou'a se va pune numai decátu in lucrare prin respectivele consistorie.

Intregulu proiectu de regulare dupa testulu primitu de sinodu se alatura la protocolu sub B.

B.

Nr. 140. Comisiunea organizatoria prin referintele seu *M. B. Stanescu* face reportu asupra motiunei deputatului *Petru Petroviciu* prezentate la Nr. 38. a. c. pentru a se aplicá invetiatorii nostri confesiunali de notari la oficiele parochiali.

Fiindu in acésta privintia deajunsu dispusetiunea din §. 4. lit. e, a proiectului primitu sub Nr. precedente 139. motiunea din cestiune conformu parerei comisiunali se delatura.

Nr. 141. Comisiunea bugetaria prin referintele seu *M. B. Stanescu* face mai multe propuneri referitorie la fip-sarea si incassarea diurnelu si a speselu de caletoria ale deputatiloru sinodali, apoi la modulu incasarii acolor'a si la spelele biroului sinodalu.

Se sustiene decisulu de sub Nr. 124 a cr. care convine in tóte cu mesurile proiectate acum de comisiunea bugetaria.

Nr. 142. Comisiunea bugetaria prin referintele seu *M. B. Stanescu* propune: ca protocoalele acestui sinodu, cum si acelu extraordinariu din anulu 1871 sè se tiparésca in formatulu usitatu in anii trecuti, ér efectuarea tiparirii sè se concredia redactiunei noului organu oficialu, ce va aparé sub nume „Lumina“; apoi spelele tipariturei sè se acopere din spelele biroului si fiesce caruia membru sinodalu sè se dee câte unu esemplariu gratisu, ér altora cu pretiu de 50. cr. in folosulu fondului diecesanu; despre ce va fi de a se face ratiociniulu la prossim'a siedintia sinodala.

Se primesce propunerea comisiunaci cu acea modificare: cá dispusetiunile pentru tiparirea protócoleloru sinodali si ratiociniulu speselu si alu castigulu se concrede presidiulu sinodalu.

Nr. 143. Cu privire la reportulu consistoriului oradanu din 20. Aprile a. c. Nr. 309 Epitr. dupa care acelasu consistoriu dela sinodulu anulu trecut 1871 in spelele de caletoria si in diurnele membriloru sinodali numai 120 fl. 32 cr. a potutu incassá prin umare se afla inca o restantia de 9691 18. cr. Comisiunea bugetaria propune a se luá mesuri energice pentru incassarea acestoru restantie.

In legatura cu Nr. sinodalu 125. de anulu cargetoruiu se pune Consistoriulu oradanu in strensa detorintia, a se ingriji de incassarea restantielu menite spre acoperirea bugetulu sinodalu.

Nr. 144. Fiindu la ordine desbaterea bugetulu consistoriului oradanu proiectatu pe anulu 1872. comisiunea bugetaria propune unele modificari in sume prin care bugetulu intregu dela 5450. fl. s'ar reduce la 5160 fl.

Cu abatere dela parerea comisiunei, se primesce bugetulu proiectatu pentru consistoriulu oradanu pe anulu 1872 in sum'a totala de 5450. fl. adeca precum a fostu si in anulu 1871; apoi se decide, ca spelele acestui bugetu pana

la adunarea altoru mediloce proprie, sè se acopere prin anticipare din fondurile ce stau sub administratiunea episcopiei aradane, rezervanduse restituirea sumeloru anticipate pe candu voru fi bani disponibili la episcopiea oradana.

Nr. 145. Comisiunea bugetaria recomanda spre primire propunerea consistoriului oradanu, a se enuncia in sinodu: ca spesele curinte a le bugetului consistorialu pe tempulu dela anulu nou pana la tienerea sinodului anualu, sunt de a se pune in curgere in fiasce care anu dupa bugetulu precedentu.

Propunerea acest'a se primesce, si in acestu sensu se indruma ambele consistorie.

Nr. 146. Comisiunea bugetaria in lips'a unui fondu corespundiatoriu nu partinesce propunerea consistoriului oradanu, dupa carea aru fi de a se lua aicia mesuri trebuintiose, pentru ca asesorii consistoriali se capete celu pucinu rebonificarea speseloru de caletoria la ocaziunea cercetarii siedinteloru consistoriali:

Neavendu eparchia de astadata bani disponibili pe scopulu acest'a se sustiene in vigore decisulu sinodalu din anulu 1870. Nr. 98. punctulu 6. dupa care competintiele asesoriloru consistoriali se voru refu. candu eparchia va avea bani disponibili.

Nr. 147. Comisiunea esmisa sub Nr. 66. a. c. recomanda spre primire proiectulu prezentatu de consistoriulu oradanu, pentru regularea procedurii la alegere de protopresbiteru.

Se insercinedia consistoriulu aradanu a da si din partea sa parere in obiectulu din cestiune la sesiunea anulu venitoriu.

Nr. 148. Comisiunea speciala insarcinata sub Nr. 39. a. c. recomanda spre primire motiunea deputatului Ioann P. Desseanu, pentru infiintierea unei casse de economie sub auspiciile administratiunii eparchiali.

In firulu desbateriloru meritoriali propunatoriulu I. P. Desseanu revoca motiunea sa dificultata din mai multe parti; er deputatulu Davidu Nicora ca deodata referintele comisiunii o declara de a sa si o sustiene.

Motiunea din cestiune se estrada consistoriului plenariu din Aradu pentru studiere si reportare la viitoru sesiune sinodala.

Nr. 149. Nefindu alte obiecte de pertractatu, si avendu-se in vedere incheierea sesiunii anulu curinte cu siedintia de astadi

Pentru autenticarea protocolulu siedintiei de astadi si alu celei de eri, se pune terminu pe mane la 6 ore dupa mediadi in localitatile consistoriali, si la autenticare sunt pofiti toti deputatii, cari voru fi aflanduse in Aradu.

Nr. 150. Fiindu terminate tote agendele sinodali, presedintele archimandritu si vicariu episcopdsau Mironu Romanu in numele Presantiei Sale parintelui episcopu dieceana declara de incheiata sesiunea ordinaria sinodala a anulu 1872. ce

Din partea membriloru sinodali se ie la scire intre salutarile reciproce.

Proprietatea si editur'a teologiloru aradani.

Protocolulu acest'a conformu decisului de sub Nr. 149.

a. c. s'a autenticatu.

Aradu, 29. Aprilie 1872.

Mironu Romanu, m. p.
Archim. si vicariu episcopescu.

Petru Suci, m. p.
notariu.

VARIETATI.

* (Lecuire contra versatului.) In Americ'a meridionala — precum anuncia foile — s'a descoperitu lecu securu contra versatului, care se afla in umedial'a plantei *Serracenea purpurea*, si cu care s'a facutu si probe cu succesu bunu. Frigurile si apoplezia (dorere de capu) indata ce morbosulu ie acesta medicina — inceta.

* „Societatea de lectura a teologiloru romani din Aradu“ spre a satisface misiunii sale. in 25. Iuniu st. v. a. c. va arangia o siedintia publica dupa programulu ce se va staveri si comunica publiculu romanu.

** (Neue Freie Presse.) Statisticulu comunale de Berolinu Dr. Schwab mai decurendu tienendu o prelegere asupra relatiuniloru de locuintia, in privintia mortalitatii orasieloru celoru mai mare europene a constatatu: ca dintre 1000 persone in Londra 24. in Berlinu 25. in Parisu 28. in Petrupolea 41 era in Vien'a 47 moru. si asia dintre cetatile mari europene Vien'a e cea mai nesanatosa.

Post'a Redactiunii.

Rdiss. dnu protopopu alu Carandului N. Marchisiu. Restantiele prenumerantiloru coleptati de Dvostre in anulu trecut, binevoiesce a le incassa si a ni le tramite.

Pentru redactiune: **Vincentiu Mangra.**

Ioane Rosiu,

advocatu in legile romani, cambiali si in cele austriace, deschidendu-si cancelaria avocatiile in Aradu, str'a capitale la nrulu 1. parteru, in casele veduvei Steinitzer, se recomanda on. publicu romanu pre catu cu servitie prompte, pre atatu cu cunoscintiele sale teoretice si practice.

STEFANU GYULAI

anuncia cu stima onor. publicu romanu, ca
ASIEDIAMENTULU SEU de TIPOGRAFIA
l'a transpusu in localitatile casei celei noue a lui Winkler, in
coltiulu stratei comitatului.

Multiamindu ferbinte pentru gratiosulu patronagiu. cu
deosebire on. publicu romanu. totu de odata reclama mari-
nimosulu spriginu si pre venitoriu pe lunga oferirea servitiei-
loru sele acurate si effine.

Ma si-mai permite voi'a a incunoscintia pre pl. t.
dni notari comunali. ca tipariturele trebuintiose pentru co-
mune se afla de vindiare in cantitate mare precum in
tipografia sa, asiè dela dinsulu si in libraria dniloru
frati Bettelheim.

Tipariulu lui Stefanu Gyulai in Aradu.